

Bruk av mobilt arbeidsutstyr i forbindelse med laste- og losseoperasjoner

Mobilt arbeidsutstyr, for eksempel kompaktlaster, truck og arbeidslifter, kan medføre risiko når det brukes i forbindelse med laste- og losseoperasjoner.

Bakgrunn

Havarikommisjonen (SHK) har avgitt rapport etter ulykken om bord i Mercator den 12. november 2018, der en matros omkom etter å ha kommet i klem mellom skuff og førerhus på en kompaktlaster. SHK viser i rapporten til at sikkerhetsfunksjoner på kompaktlasteren var frakoblet, og at arbeidet med kompaktlasteren ikke var risikovurdert. Det var heller ikke utarbeidet prosedyrer for sikker bruk eller vedlikehold og kontroll av maskinen. Rapporten gav en sikkerhetstilråding til Sjøfartsdirektoratet som gjelder regelverk om krav til bruk, vedlikehold og kontroll av mobilt arbeidsutstyr om bord på fartøy.

Sjøfartsdirektoratet mottar også andre rapporter etter alvorlige hendelser knyttet til bruk av mobilt arbeidsutstyr om bord. Mobilt arbeidsutstyr kan være en del av fartøyets utstyr, men blir også gjerne tatt om bord under laste-/losseoperasjoner og betjenes ofte av skipets mannskap.

Årsak:

Uønskede hendelser skyldes ofte manglende opplæring, prosedyrer og risikovurdering før bruk.

Manglende oversikt over utstyrets funksjon, risiko ved bruk av utstyret, teknisk tilstand, defekte sikkerhetsfunksjoner eller feil bruk er andre årsaker vi har observert når det gjelder bruk av mobilt arbeidsutstyr.

Tidspress og stress under laste- og losseoperasjoner kan også bidra til økt risiko under slike operasjoner.

Gjeldende krav

Rederiet har i henhold til skipssikkerhetsloven (SSL) §7 plikt til å kartlegge risiko som kan oppstå om bord, og til å iverksette tiltak dersom en risiko avdekkes. Dette inngår som et ledd i rederiets sikkerhetsstyringssystem.

Sjøfartsdirektoratet vil presisere at alt mobilt utstyr som tas om bord, skal være **risikovurdert med hensyn til helse, miljø og sikkerhet**. I [forskrift av 1. januar 2005 nr. 8 om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for arbeidstakere på skip \(ASH-forskriften\)](#) finner vi et generelt krav til risikovurdering av arbeidsutstyr og ny teknologi i § 2-2 første ledd.

Dette innebærer at

- **farer om bord skal avdekkes**
- **det skal foretas en vurdering av risikoen som faren utgjør**
- **relevante vernetiltak skal iverksettes**

Videre er det viktig å se til ASH-forskriften kapittel 4 om arbeidsutstyr i risikovurderingen når slikt utstyr tas om bord.

Det er ikke krav til kursbevis eller formell utdanning i bruk av arbeidsutstyr om bord på fartøy. Det er likevel krav om at de som arbeider om bord, skal ha fått nødvendig informasjon om sikker bruk og opplæring i bruk av arbeidsutstyr, inkludert mobilt utstyr.

I skipets styringssystem skal det ligge prosedyrer for opplæring på utstyret, og dersom dette ikke er på plass, må det utarbeides for utstyr som tas om bord.

Gjennomgått opplæring skal dokumenteres skriftlig. Opplæringen skal gjentas regelmessig og ved endret eller ny risiko. Hvis rederiet ikke har intern kompetanse, må behovet for ekstern bistand vurderes. I tillegg må det kartlegges hvilke krav og hva slags kompetanse som kreves.

Det er også krav om regelmessig kontroll og vedlikehold av alt arbeidsutstyr. For arbeidsutstyr som medfører særlig fare for skade på liv og helse, skal det utarbeides skriftlig arbeidsinstruks og treffes nødvendige tiltak.

Korrigerende tiltak

- Det er krav til risikovurdering av farer om bord. Vurderingene som gjennomføres, må også omhandle problemstillinger og farer knyttet til mobilt arbeidsutstyr.
- Gode rutiner for opplæring i bruk av mobilt arbeidsutstyr skal være på plass.
- Det må foreligge en vurdering av utstyrets tekniske tilstand. Defekt utstyr skal ikke tas i bruk, og reparasjoner skal gjennomføres iht. krav for utstyret og leverandørens spesifikasjoner.

- Ulike sikkerhetsfunksjoner/barrierer for mobilt utstyr må være kjent.
- Mobilt arbeidsutstyr skal være utrustet slik at det ikke oppstår fare for arbeidstaker som oppholder seg på/rundt arbeidsutstyret.
- Mobilt arbeidsutstyr må være tilstrekkelig sikret når det ikke er i bruk.

Henvisninger:

- Lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven)
- Forskrift 1. januar 2015 nr. 1191 om sikkerhetsstyringssystem for norske skip og flyttbare innretninger
- Forskrift 16. desember 2016 om sikkerhetsstyring for mindre lasteskip, passasjerskip og fiskefartøy mv.
- Forskrift 1. januar 2005 nr. 8 om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for arbeidstakere på skip (ASH-forskriften)
- Forskrift 15. juni 1987 nr. 507 om sikkerhetstiltak m.m. på passasjer-, lasteskip og lektere
- [Rapport om sjøulykke - Mercator LAYL7/7047356 arbeidsulykke ved kai i Drammen 12. november 2018](#)

Lars Alvestad
fungerende sjøfartsdirektør

Håvard Gåseidnes
fungerende avdelingsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevne signaturer.